P9_TA(2024)0121

Vykonávanie Dohody o hospodárskom partnerstve (DHP) medzi EÚ a Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC)

Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. februára 2024 o vykonávaní Dohody o hospodárskom partnerstve (DHP) medzi EÚ a Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC) (2023/2065(INI))

(C/2024/6747)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Dohodu o hospodárskom partnerstve medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a štátmi SADC-DHP na strane druhej ([1]),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. septembra 2016 o návrhu rozhodnutia Rady o uzavretí Dohody o hospodárskom partnerstve medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a štátmi SADC-DHP na druhej strane ([2]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 6. októbra 2022 o výsledku preskúmania pätnásťbodového akčného plánu pre obchod a udržateľný rozvoj, ktoré uskutočnila Komisia ([3]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 23. júna 2022 o budúcnosti obchodných vzťahov medzi EÚ a Afrikou ([4]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 25. marca 2021 o novej stratégii EÚ – Afrika: partnerstvo pre udržateľný a inkluzívny rozvoj ([5]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 18. februára 2021 s názvom Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika (COM(2021)0066),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 s názvom Európska zelená dohoda (COM(2019)0640),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2020 s názvom Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0152),

— so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie z 11. októbra 2022 s názvom Individuálne informačné listy o vykonávaní obchodných dohôd EÚ (SWD(2022)0730),

— so zreteľom na pozičný dokument Komisie k posúdeniu vplyvu na udržateľnosť na podporu obchodných rokovaní s Angolou v súvislosti s pristúpením k DHP EÚ – SADC,

— so zreteľom na Dohodu o uľahčení udržateľných investícií medzi Európskou úniou a Angolskou republikou (Dohoda medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií),

— so zreteľom na Rámcový dohovor Organizácie Spojených národov o zmene klímy vrátane Parížskej dohody z roku 2015,

— so zreteľom na Agendu OSN 2030 pre udržateľný rozvoj,

— so zreteľom na publikáciu Konferencie Organizácie Spojených národov pre obchod a rozvoj (UNCTAD) z 19. októbra 2021 s názvom Transformuje južnú Afriku: využitie regionálnych hodnotových reťazcov a priemyselnej politiky pre rozvoj,

— so zreteľom na dohodu o vytvorení Africkej kontinentálnej zóny voľného obchodu,

— so zreteľom na spoločné vyhlásenie z 26. medziparlamentnej schôdze EÚ – Juhoafrická republika, ktorá sa uskutočnila v dňoch 31. októbra a 1. novembra 2018,

([1]) Ú. v. EÚ L 250, 16.9.2016, s. 3.
([2]) Ú. v. EÚ C 204, 13.6.2018, s. 222.
([3]) Ú. v. EÚ C 132, 14.4.2023, s. 99.
([4]) Ú. v. EÚ C 32, 27.1.2023, s. 74.
([5]) Ú. v. EÚ C 494, 8.12.2021, s. 80.

— so zreteľom na dokument SADC Vision 2050 (Vízia SADC do roku 2050),

— so zreteľom na SADC Industrialisation Strategy and Roadmap (2015-2063) (stratégia a plán SADC v oblasti industrializácie na roky 2015 – 2063),

— so zreteľom na stanovisko z vlastnej iniciatívy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru s názvom Obchod a udržateľný rozvoj novej generácie – preskúmanie 15-bodového akčného plánu ([6])

— so zreteľom na Hodnotenie ex post Dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a SADC – počiatočná správa z 21. júna 2023,

— so zreteľom na zasadnutia Výboru pre obchod a rozvoj DHP EÚ – SADC, najmä jeho šieste až deviate zasadnutie,

— so zreteľom na Globálnu správu o potravinových krízach z roku 2021,

— so zreteľom na štúdiu generálneho riaditeľstva Európskeho parlamentu pre parlamentné výskumné služby z 22. novembra 2023 s názvom Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom: geohospodárska perspektíva ([7]),

— so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku, ako aj na článok 1 ods. 1 písm. e) rozhodnutia Konferencie predsedov z 12. decembra 2002 o postupe udelenia súhlasu s vypracovaním iniciatívnych správ a na prílohu 3 k tomuto rozhodnutiu,

— so zreteľom na stanovisko Výboru pre rozvoj,

— so zreteľom na správu Výboru pre medzinárodný obchod (A9-0024/2024),

A. keďže geopolitické zmeny vrátane pandémie koronavírusu, útočnej vojny Ruska proti Ukrajine a vyplývajúcich hospodárskych dôsledkov viedli k zmene postavenia Afriky a k tomu, že krajiny globálneho Juhu si do väčšej miery samy určujú úlohu na svetovej scéne, pričom presadzujú vlastné záujmy a príspevky;

B. keďže pridruženie významných krajín globálneho Juhu do aliancie BRICS (Brazília, Rusko, India, Čína a Juhoafrická republika), ktorá sa po rozhodnutí samitu BRICS z augusta 2023 má od roku 2024 rozšíriť o ďalších šesť krajín, poukazuje na dôležitosť udržiavania rovnocennej a spravodlivej spolupráce s národmi globálneho Juhu;

C. keďže Juhoafrická republika zohráva významnú úlohu ako sprostredkovateľ medzi Európskou úniou a africkým kontinentom a ako partner pri riešení globálnych výziev;

D. keďže dohoda nasledujúca po Dohode z Cotonou sa stane novým zastrešujúcim rámcom pre všetky DHP vrátane DHP s SADC, ako aj kľúčovým referenčným dokumentom pre budúce preskúmania týchto dohôd;

E. keďže plnohodnotná účasť všetkých zainteresovaných strán, konkrétne občianskej spoločnosti, predstaviteľov podnikateľskej obce a odborových zväzov, na vykonávaní a monitorovaní DHP EÚ – SADC je zásadná pre včasnú identifikáciou výziev, príležitostí a priorít a pre monitorovanie príslušných dohodnutých opatrení;

F. keďže Angola je v procese pristúpenia k DHP EÚ – SADC; keďže EÚ a Angola uzavreli rokovania o Dohode medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií;

G. keďže osobitné a diferencované zaobchádzanie je základnou zásadou Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a zásada súdržnosti politík v záujme rozvoja by mala usmerňovať naše obchodné vzťahy s rozvojovými krajinami;

H. keďže rodová nerovnosť stojí subsaharskú Afriku v priemere 6 % ročného HDP regiónu, čo ohrozuje úsilie kontinentu o inkluzívny ľudský rozvoj a hospodársky rast; keďže zvýšenie rodovej nerovnosti o 1 % znižuje index ľudského rozvoja krajiny o 0,75 %;

I. keďže štáty SADC-DHP čelia výzvam, ako sú výrazné nerovnosti a veľká závislosť od vývozu nespracovaných surovín a poľnohospodárskych výrobkov;

J. keďže sa ukázalo, že tieto nerovnosti sú prekážkou úsilia o rozsiahlu industrializáciu a niekedy vedú ku korupcii a vyžadujú si vypracovanie diferencovaných politík na riešenie hospodárskych nerovností v rámci krajín a medzi krajinami v regióne SADC;

([6]) Ú. v. EÚ C 105, 4.3.2022, s. 40.
([7]) Štúdia – Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom: geohospodárska perspektíva, Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, 22. novembra 2023.

K. keďže Vízia SADC do roku 2050 je založená na troch pilieroch: priemyselný rozvoj a integrácia trhov, rozvoj infraštruktúry na podporu regionálnej integrácie a rozvoj sociálneho a ľudského kapitálu;

L. keďže v stratégii a pláne SADC v oblasti industrializácie na roky 2015 – 2063 sa vytyčujú tri preferované spôsoby rastu v záujme industrializácie v regióne založenej na zdrojoch: spracovanie poľnohospodárskych komodít, spracovanie nerastov a priemyselné hodnotové reťazce a hodnotové reťazce služieb;

M. keďže rozvojové krajiny čelia ročnému deficitu vo financovaní vo výške 2,5 bilióna USD pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030; keďže priame zahraničné investície (PZI) sú nástrojom financovania Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a zodpovedajúcich cieľov udržateľného rozvoja; keďže takýto kapitál môže podporiť vytváranie pracovných miest a sociálne a environmentálne zlepšenia, ako sa stanovuje v cieľoch udržateľného rozvoja; keďže cieľ prilákať investície by mal ísť ruka v ruke s uznaním skutočnosti, že v kontexte medzinárodných investičných dohôd by sa zmluvné strany týchto dohôd mali snažiť zlepšiť svoju úroveň ochrany životného prostredia alebo ochrany práce a nemali by ich oslabovať alebo znižovať;

N. keďže cieľom stratégie a plánu SADC v oblasti industrializácie na roky 2015 – 2063 je rozvoj a účasť v regionálnych a globálnych hodnotových reťazcoch;

O. keďže na rozvoj regionálnych hodnotových reťazcov a na čoraz väčšie zapojenie krajín SADC do globálnych hodnotových reťazcov je potrebná dopravná a digitálna infraštruktúra;

P. keďže rozhodujúcimi prvkami pre úspešnú účasť v hodnotovom reťazci sú financovanie, zručnosti, technológie, infraštruktúra a logistika;

Q. keďže pandémia ochorenia COVID-19 výrazne prehĺbila nedostatok investícií v štátoch SADC-DHP a obmedzila ich fiškálny priestor;

R. keďže dôsledky opatrení prijatých s cieľom zabrániť šíreniu ochorenia COVID-19 výrazne ovplyvnili životné podmienky obyvateľstva, najmä v štátoch Eswatini a Lesotho, ktoré sú závislé od práce v Južnej Afrike a prekračovania hraníc;

S. keďže volatilita cien komodít počas pandémie ochorenia COVID-19 spôsobila hospodárske škody krajinám SADC-DHP, ktoré sú závislé od daňových príjmov z ťažobného priemyslu;

T. keďže nízka úroveň miestnej výroby zdravotníckych výrobkov udržiava závislosť regiónu od medzinárodnej výroby, pokiaľ ide o obstarávanie životne dôležitých zdravotníckych výrobkov vrátane dôležitých vakcín proti ochoreniu COVID-19;

Proces monitorovania a preskúmania DHP

1. víta prvý proces preskúmania začatý v novembri 2021 po tom, ako sa DHP predbežne uplatňovala od roku 2016, a očakáva, že sa ním podarí preukázať súvislosť medzi DHP a udržateľným rozvojom; vyzýva Komisiu, aby spolupracovala s partnermi z SADC na presadzovaní spravodlivého, inkluzívneho a udržateľného obchodu, aby DHP mohla pri účinnom vykonávaní zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj v regióne a prispieť k nemu; naliehavo žiada Komisiu, aby pri hodnotení DHP EÚ – SADC *ex post* dôkladne zanalyzovala vplyv DHP na ciele udržateľného rozvoja, neformálne a miestne hospodárstva, regionálnu a celoafrickú integráciu, hospodársku diverzifikáciu, boj proti zmene klímy vrátane príspevku domáceho priemyslu k tomuto úsiliu a účinnú podporu stratégie Global Gateway a programu EÚ na pomoc obchodu v kontexte DHP EÚ – SADC; pripomína, že táto dohoda sa zameriava v prvom rade na obchod s tovarom a nerieši sa v nej obchod so službami, investície ani ďalšie otázky ako práva duševného vlastníctva, hospodárska súťaž a verejné obstarávanie; vyzýva strany, aby tieto otázky zvážili pri budúcich preskúmaniach, keďže existuje ustanovenie o budúcom rokovaní o týchto otázkach;

2. opätovne zdôrazňuje svoj postoj k dôležitosti zapojenia občianskej spoločnosti do vykonávania a monitorovania DHP; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že sa zistilo obmedzené zapojenie občianskej spoločnosti počas vykonávania DHP; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je nevyhnutné aktívne podporovať účasť občianskej spoločnosti; konštatuje, že aktívna účasť organizácií občianskej spoločnosti a zainteresovaných strán vrátane ženských a študentských organizácií na procese monitorovania a hodnotenia môže poskytnúť cenné poznatky a spätnú väzbu o vplyve dohody na ženy a mladých ľudí;

3. uznáva, že príprava spoločnej monitorovacej správy o DHP postupuje pomalšie, ako sa očakávalo; berie na vedomie obmedzenia kapacít, ktorým v tejto súvislosti čelia štáty SADC-DHP; pripomína, že v súlade s novým prístupom k obchodu a udržateľnému rozvoju by sa do tohto hodnotenia mali zapojiť všetky relevantné zainteresované strany vrátane organizácií občianskej spoločnosti, predstaviteľov podnikateľskej obce a odborových zväzov a mali by byť povzbudzované k tomu, aby predkladali návrhy na maximalizáciu účinnosti DHP, a že DHP by sa mala zmodernizovať tak, aby sa vytvorila domáca poradná skupina, čo sa stalo bežnou praxou pri iných DHP; zasadzuje sa za štruktúrovanejšiu účasť zainteresovaných strán so zreteľom na konkrétne uplatňovanie všetkých aspektov udržateľnosti v rámci DHP medzi EÚ a SADC; vyzýva krajiny SADC-DHP, aby dodržiavali záväzky dohodnuté v rámci DHP a zapojili aktérov občianskej spoločnosti;

4. uznáva, že štáty SADC, ktoré uzavreli DHP, potrebujú flexibilné prechodné opatrenia, aby mohli splniť požiadavky týkajúce sa obchodu a udržateľného rozvoja v DHP a ďalšie medzinárodné záväzky;

5. očakáva, že v závislosti od výsledku preskúmania sa DHP upraví alebo prípadne rozšíri v dodatočných dohodách s cieľom upevniť a prehĺbiť partnerstvo medzi EÚ a juhoafrickými krajinami v reakcii na geopolitické zmeny a výzvy súvisiace so zmenou klímy;

6. víta snahy o dekarbonizáciu v Angole, ktorá je vo veľkej miere závislá od ťažobného priemyslu;

7. víta, že v rámci Dohody medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií sa plánujú opatrenia na budovanie fiškálnej kapacity;

Obchodné bilancie

8. víta skutočnosť, že obchodné vzťahy medzi EÚ a štátmi SADC-DHP sa značne rozšírili na regionálnej aj dvojstrannej úrovni s tým, že štáty SADC-DHP dokázali dosiahnuť obchodný prebytok; domnieva sa, že to preukazuje pozitívny príspevok DHP k hospodárskemu rozvoju, zatiaľ čo očakávané pozitívne účinky na zamestnanosť, regionálnu hospodársku spoluprácu a diverzifikáciu a modernizáciu hospodárstva zatiaľ nenaplnili svoj potenciál a ich dosiahnutie by malo byť prioritou; konštatuje, že štáty SADC-DHP vyvážajú do EÚ najmä drahokamy, drevené výrobky, dopravné výrobky ([8]), minerálne výrobky a poľnohospodárske výrobky, ako je ovocie a zelenina; konštatuje však, že vývoz z Juhoafrickej republiky do EÚ je rozmanitejší a zahŕňa tovar s vyššou pridanou hodnotou;

9. zdôrazňuje, že s výnimkou Juhoafrickej republiky štáty SADC, ktoré uzavreli DHP, obchodujú predovšetkým v rámci regiónu; konštatuje, že obchod s Juhoafrickou republikou naďalej predstavuje 80 % obchodu EÚ so štátmi SADC-DHP a že obchod s tovarom medzi Juhoafrickou republikou a inými africkými krajinami predstavuje len 17 % jej celkového zahraničného obchodu; konštatuje, že obchod v rámci krajín SADC predstavuje 23 % celkového obchodu týchto štátov; uznáva, že štruktúra obchodu v rámci SADC sa líši od bilaterálneho obchodu medzi EÚ a SADC; poukazuje na to, že celkovo nedošlo k zlepšeniu diverzifikácie a podiel spracovateľského priemyslu na HDP zostáva nízky; zdôrazňuje, že diverzifikácia ekonomík by zvýšila odolnosť štátov SADC-DHP voči vonkajším otrasom; zdôrazňuje význam posilnenia regionálnych hodnotových reťazcov;

10. zdôrazňuje, že dohoda o hospodárskom partnerstve by mala podporovať novú dynamiku obchodu medzi zmluvnými stranami prostredníctvom postupnej asymetrickej liberalizácie obchodu medzi nimi; zdôrazňuje tiež, že môže posilniť, rozšíriť a prehĺbiť spoluprácu vo všetkých oblastiach súvisiacich s obchodom, a tým posilniť aj partnerstvo medzi krajinami SADC a EÚ; zdôrazňuje význam zásady asymetrickej liberalizácie obchodu ako nástroja na podporu hospodárskeho rastu a udržateľného rozvoja krajín SADC-DHP;

11. zdôrazňuje, že hoci dohody o hospodárskom partnerstve môžu poskytnúť významné výhody africkým, karibským a tichomorským krajinám (AKT), prinášajú aj vlastný súbor výziev a nevýhod; trvá preto na tom, aby tvorcovia politík starostlivo zvážili tieto faktory a snažili sa zabezpečiť, aby sa dohody o hospodárskom partnerstve vykonávali spôsobom, ktorý maximalizuje prínosy pre všetky zúčastnené strany;

([8]) Cipollina, M., The Trade Growth under the EU–SADC Economic Partnership Agreement: An Empirical Assessment (Rast obchodu v rámci Dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a SADC: empirické hodnotenie). Economies, zväzok 10, č. 12, 2022.

12. pripomína, že všetky zmluvné strany by mali vždy konať na základe zásad solidarity a spoločného záujmu s cieľom posilniť vzájomnú plodnú spoluprácu, plniť svoje záväzky a povinnosti a pomáhať krajinám SADC-DHP v tom, aby dokázali pokračovať vo vykonávaní dohody;

Technické prekážky obchodu

13. pripomína, že cieľom DHP s krajinami SADC je podporiť regionálnu integráciu a že táto dohoda by mala byť základným kameňom pre Africkú kontinentálnu zónu voľného obchodu, ktorá sa začala vytvárať v roku 2021; konštatuje, že pre regionálnu integráciu je problémom dlhé čakanie na hraničných priechodoch, vysoké náklady na prechod hraníc a nedostatočná cezhraničná prepojenosť; vyzýva Komisiu a štáty SADC-DHP na posilnenie spolupráce v oblasti infraštruktúry, digitálneho obchodu a certifikácie, a to aj v rámci iniciatívy Global Gateway; zdôrazňuje, že je dôležité uprednostniť regionálne dopravné a infraštruktúrne projekty v regióne s cieľom prehĺbiť regionálnu integráciu a zvýšiť vnútroobchodné toky; pripomína, že je potrebné podporovať účinný rozvoj cezhraničnej infraštruktúry, harmonizovať právne predpisy a posilniť spoluprácu medzi štátmi SADC-DHP s cieľom vytvoriť prepojený región SADC; vyzýva štáty SADC-DHP, aby harmonizovali predpisy a postupy týkajúce sa colníctva a dopravy s cieľom zjednodušiť cezhraničné procesy, znížiť oneskorenia a podporiť priaznivé prostredie pre obchod a investície;

14. zdôrazňuje, že je potrebné formalizovať cezhraničné pracovné dohody s cieľom podporiť dôstojnú prácu, chrániť práva pracovníkov a zabezpečiť sociálny a hospodársky rozvoj v regióne; uznáva špecifické výzvy, ktorým čelia ženy, najmä v kontexte cezhraničnej práce, vrátane rodovo motivovaného násilia a korupcie;

15. naliehavo vyzýva Komisiu a štáty SADC-DHP, aby rozšírili svoj záväzok vytvoriť priaznivé prostredie, ktoré podporuje legálnu a transparentnú pracovnú mobilitu a zároveň chráni práva a dôstojnosť pracovníkov;

Pravidlá pôvodu

16. víta oznámenie Komisie o aktivácii regionálnej kumulácie s krajinami Juhoafrickej colnej únie (SACU); pripomína, že zavedenie flexibilných pravidiel pôvodu je zásadné pre dosiahnutie cieľov regionálnej integrácie; zdôrazňuje, že pravidlá pôvodu musia podporovať ciele Africkej kontinentálnej zóny voľného obchodu (AfCFTA); pripomína, že DHP by mala podporiť ďalší rozvoj Africkej kontinentálnej zóny voľného obchodu;

Obchodné spory a otázky prístupu na trh

17. konštatuje, že sa vyskytli prekážky obchodu v súvislosti so sanitárnymi a rastlinolekárskymi opatreniami, najmä v oblasti hydiny a citrusov; vyzýva Komisiu a štáty SADC-DHP aby používali fóra a mechanizmy spolupráce dohodnuté v rámci DHP na riešenie zmien v predpisoch týkajúcich sa sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení v ranej fáze a v duchu spolupráce, aby sa včas mohli prijať vhodné opatrenia; pripomína, že Európsky parlament by mal byť plne informovaný v rámci preskúmania, ktorým sa zabezpečí, aby sanitárne a rastlinolekárske opatrenia uplatňované Južnou Afrikou boli v súlade s požiadavkami Únie a ustanoveniami DHP a nepoškodzovali zdravie rastlín v rámci výroby v Únii a SADC; oceňuje, že Komisia poskytla štátom DHP SADC – EÚ technickú a finančnú podporu na splnenie požiadaviek sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení, a vyzýva na dôkladné monitorovanie prác s cieľom znížiť zdravotné riziká; odporúča, aby sa riešenia prekážok obchodu spôsobených požiadavkami sanitárnych a fytosanitárnych opatrení hľadali prostredníctvom politických diskusií na vysokej úrovni;

Budovanie kapacít

18. konštatuje, že verejná správa a fiškálna a inštitucionálna kapacita zostávajú najväčšími výzvami pre účinné vykonávanie DHP;

19. zdôrazňuje význam rozvojovej spolupráce a technickej a finančnej pomoci ako základných faktorov na dosiahnutie cieľov v rámci dohody o hospodárskom partnerstve a pre prospešnú spoluprácu medzi zmluvnými stranami;

20. pripomína, že pre menšie krajiny AKT, ktoré nemajú zdroje a infraštruktúru, môže byť náročné vykonávať dohodu o hospodárskom partnerstve; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby pomáhali svojim rozvojovým partnerským krajinám, aby mohli v plnej miere využívať príležitosti, ktoré dohody o hospodárskom partnerstve ponúkajú;

21. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili úsilie v oblasti technickej pomoci; vyzýva Komisiu, aby výrazne rozšírila svoju komunikáciu a spoluprácu so štátmi SADC-DHP a poskytla im a v náležitých prípadoch ich podnikom a organizáciám občianskej spoločnosti včasnú podporu pri vykonávaní nadchádzajúcich projektov EÚ a plnení ďalších medzinárodných záväzkov, ako sú mnohostranné environmentálne dohody, dohovory Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv;

Hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj

22. konštatuje, že DHP sa nepodarilo vo významnej miere prehĺbiť regionálne hodnotové reťazce a hodnotové reťazce v štátoch SADC-DHP a medzi nimi, ale mala by posilniť diverzifikáciu vývozu a regionálnych reťazcov pridanej hodnoty, ako aj vytvoriť odolnejšie dodávateľské reťazce, ktoré sa dokážu prispôsobiť budúcim narušeniam sociálno-ekonomického rozvoja SADC; zdôrazňuje význam vytvárania regionálnych hodnotových reťazcov pre hospodársku odolnosť regiónu; očakáva, že DHP lepšie prispeje k boju proti pretrvávajúcim problémom potravinovej sebestačnosti a znižovania chudoby v štátoch SADC-DHP; pripomína, že cieľom DHP je vytvoriť pozitívne účinky na hospodársky rozvoj a regionálnu integráciu; zdôrazňuje, že DHP má stále veľký potenciál na podporu trvalo udržateľného rozvoja, ktorý by sa mal presadzovať ako priorita;

23. zdôrazňuje želanie ponechať štátom SADC-DHP dostatočný politický priestor na vytváranie miestnej pridanej hodnoty; domnieva sa, že EÚ by mala aktívne podporovať krajiny SADC-DHP v ich úsilí posunúť sa na vyššiu úroveň hodnotového reťazca; zdôrazňuje, že účinné riadenie regionálnej špecializácie je nevyhnutné na maximalizáciu potenciálu regionálnych hodnotových reťazcov a vyžaduje si kooperatívne riadiace štruktúry a politiky; vyzýva EÚ a štáty SADC-DHP, aby sa usilovali o rozvoj vysokokvalitnej digitálnej infraštruktúry vrátane širokopásmových sietí a digitálnych platforiem s cieľom zlepšiť prepojenie, podporiť elektronický obchod a uľahčiť cezhraničnú výmenu informácií a služieb;

24. zdôrazňuje zásadný význam hodnotového reťazca služieb pri podpore hospodárskeho rastu, inovácií a posilňovaní regionálnej spolupráce v regióne SADC; zdôrazňuje potenciál v sektoroch služieb v regióne SADC, medzi ktoré patria finančné služby, cestovný ruch a telekomunikácie;

25. zdôrazňuje význam záväzku EÚ k mnohostrannej spolupráci a zabezpečeniu vlastných obchodných záujmov Európy a zároveň k riešeniu niektorých kľúčových záujmov krajín AKT, najmä pokiaľ ide o regionálnu integráciu;

26. pripomína dvojpilierové riešenie daňových výziev vyplývajúcich z digitalizácie a globalizácie hospodárstva, na ktorom sa dohodli členovia inkluzívneho rámca Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj/G20 pre narúšanie základu dane a presun ziskov;

27. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zabezpečili účinné uplatňovanie dohodnutej globálnej minimálnej sadzby dane z príjmov právnických osôb vo výške 15 % pre nadnárodné podniky; zdôrazňuje, že táto minimálna sadzba dane podľa odhadov prinesie ročne dodatočné globálne daňové príjmy vo výške približne 150 miliárd USD;

28. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že rozvojové krajiny budú môcť v plnej miere uplatňovať svoje práva vyplývajúce z ustanovení WTO o osobitnom a diferencovanom zaobchádzaní, najmä s cieľom zaistiť svoju potravinovú bezpečnosť; vyzýva Komisiu, aby aktualizovala svoje oznámenie o spravodlivom obchode z roku 2009 ([9]);

29. zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné podniknúť ďalekosiahle spoločné úsilie o dekarbonizáciu a sprístupniť na tento účel značné finančné zdroje, ako aj zabezpečiť rozsiahly transfer technológií; zdôrazňuje význam spoločnej spolupráce pri podpore udržateľného rozvoja, boji proti zmene klímy a zároveň pri podpore hospodárskeho rastu; zdôrazňuje, že pri vytváraní partnerstiev v oblasti energetiky s krajinami regiónu SADC musí byť ťažiskom nielen vykonávanie Zelenej dohody v Európe, ale zároveň musí byť cieľom aj zásobovanie regiónu;

30. pripomína, že zelená transformácia predstavuje potenciál vytvárať kvalitné a zelené pracovné miesta, ktoré môžu významne prispieť k odstráneniu chudoby a sociálnemu začleneniu v členských štátoch EÚ, ako aj v štátoch SADC-DHP;

([9]) Oznámenie Komisie z 5. mája 2009 s názvom Príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju: úloha spravodlivého obchodu a mimovládnych systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom (COM(2009)0215).

31. zdôrazňuje, že je dôležité investovať do vzdelávania a rozvoja zručností prispôsobených úsiliu o dekarbonizáciu a zároveň riešiť výzvy spojené so spravodlivou transformáciou;

32. domnieva sa, že projekty na zlepšenie miestnej infraštruktúry v krajinách SADC-DHP v súvislosti s mestskými partnerstvami sú užitočné na podporu partnerstiev v oblasti klímy medzi EÚ a jednotlivými štátmi SADC-DHP decentralizovaným spôsobom a na prehĺbenie výmen medzi obcami v južnej Afrike a EÚ; je presvedčený, že výmeny medzi obcami umožňujú africkým a európskym odborníkom vypracovať vhodné riešenia problémov pri rozvoji miestnej infraštruktúry; víta skutočnosť, že takéto partnerské projekty sú podporované programom s názvom Miestne orgány: partnerstvá pre udržateľné mestá 2020; vyzýva Komisiu, aby naďalej pomáhala krajinám SADC-DHP pri plnení požiadaviek environmentálnej politiky EÚ a zachovala tento program financovania; naliehavo vyzýva Komisiu, Európsku službu pre vonkajšiu činnosť a delegácie EÚ, aby napomáhali dialóg s cieľom podporiť vzájomné porozumenie, pokiaľ ide o vplyv iniciatív EÚ v oblasti klímy, ako je zavedenie nariadenia o mechanizme kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM) a nariadenia o odlesňovaní a pripravované právne predpisy Únie v oblasti náležitej starostlivosti;

33. zdôrazňuje, že na štáty SADC-DHP má mimoriadny vplyv zmena klímy; pripomína, že na poľnohospodárstvo južnej Afriky majú negatívny vplyv povodne aj suchá; naliehavo vyzýva Komisiu a štáty SADC-DHP, aby zintenzívnili svoju spoluprácu pri vytváraní vhodných systémov včasného varovania a koordinácie medzi príslušnými ministerstvami štátov SADC-DHP s cieľom dosiahnuť ciele vnútroštátne stanovených príspevkov;

34. víta úsilie štátov SADC-DHP a Komisie o nadviazanie užšej spolupráce v oblasti odolných potravinových systémov a potravinovej sebestačnosti v rámci procesu preskúmania; domnieva sa, že táto spolupráca je príležitosťou na presadzovanie Deklarácie OSN o právach roľníkov a iných osôb pracujúcich vo vidieckych oblastiach a dohovorov MOP zameraných na poľnohospodárstvo, ako sú dohovory č. 129 o inšpekcii práce v poľnohospodárstve, č. 10 o minimálnom veku v poľnohospodárstve a č. 11 o práve združovania v poľnohospodárstve; pripomína skutočnosť, že schopnosť agroekológie zosúladiť hospodársky, environmentálny a sociálny rozmer udržateľnosti bola uznaná v dôležitých správach Medzivládneho panelu o zmene klímy a Medzivládnej vedecko-politickej platformy pre biodiverzitu a ekosystémové služby, ako aj v globálnom hodnotení poľnohospodárstva pod vedením Svetovej banky a FAO (IAASTD);

35. zdôrazňuje, že je potrebné vynaložiť úsilie na vytvorenie hodnotových reťazcov odolných proti zmene klímy v rámci agropriemyslu a na vývoj odrôd plodín odolných proti suchu a techník spracovania prispôsobených zmene klímy;

36. zdôrazňuje, že prístup k čistej vode a hygienickým zariadeniam je základom udržateľnosti poľnohospodárstva; zdôrazňuje potrebu komplexných stratégií vodného hospodárstva; zdôrazňuje, že nedostatočný prístup k čistej vode a sanitácii v regióne SADC je prekážkou udržateľného rozvoja;

37. žiada, aby sa v štátoch SADC-DHP uskutočnili a zdieľali regionálne iniciatívy v oblasti spracovania poľnohospodárskych výrobkov s cieľom podporiť výmenu poznatkov a najlepších postupov; vyzýva na monitorovanie pokroku regionálnych hodnotových reťazcov v oblasti spracovania poľnohospodárskych výrobkov;

Rodové hľadisko

38. uznáva zásadnú úlohu žien v hospodárskom rozvoji regiónu SADC a význam vytvárania priaznivého prostredia, ktoré by chránilo ich práva; vyzýva Komisiu, aby v rámci vykonávania DHP uprednostnila rodové otázky, napríklad organizovaním seminárov o rodovej rovnosti, okrem iného medzi organizáciami na ochranu práv žien v EÚ a v krajinách SADC, zvyšovaním povedomia domácich orgánov a podnikov o nevyužitom hospodárskom potenciáli vyplývajúcom z diskriminácie žien, a tým, že im pomôže identifikovať politické, hospodárske a sociálne faktory, ktoré bránia rozvoju afrických žien, a požaduje politiky a konkrétne opatrenia na odstránenie rodových rozdielov; zdôrazňuje význam posilnenia postavenia žien a mladých ľudí v regióne SADC prostredníctvom zlepšenia ich prístupu k financiám, zdrojom a hospodárskej účasti; vyzýva EÚ a štáty SADC-DHP, aby zabezpečili rovnaký a neobmedzený prístup k finančným službám a zdrojom pre ženy a mladých ľudí a podporu finančného začlenenia;

Investície

39. poukazuje na to, že zelené financovanie a investície treba výrazne zvýšiť, aby sa dosiahli ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a Parížskej dohody a dosiahol sa pokrok pri transformácii na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné proti zmene klímy v štátoch SADC-DHP;

40. vyzýva EÚ a štáty SADC-DHP, aby aktívne preskúmali inovatívne mechanizmy ekologického financovania vrátane zelených dlhopisov, investičných fondov zameraných na klímu a verejno-súkromných partnerstiev, pričom využijú medzinárodné platformy na prilákanie investícií do udržateľných projektov odolných proti zmene klímy; vyzýva EÚ, aby využila svoj vplyv z hľadiska získavania lepších postupov financovania od inštitúcií, ako je Svetová banka, a z hľadiska posilňovania úlohy Medzinárodného menového fondu pri znižovaní dlhu vysoko zadlžených krajín, a preto vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby využili svoj vplyv na preskúmanie nových prístupov, ktoré uvoľnia finančné prostriedky na adaptáciu na zmenu klímy; zdôrazňuje potrebu aktívnych opatrení na ďalšie prilákanie zvýšených investícií, najmä do strategických a inovačných odvetví, ktoré môžu viesť k vyššej kvalite výsledkov a podporiť udržateľnejší rozvoj, čo by mohlo priniesť dlhodobé výhody pre štáty SADC-DHP, ako aj pre EÚ; ďalej naliehavo vyzýva EÚ a štáty SADC-DHP, aby spoločne preskúmali inovatívne možnosti financovania, ako napríklad zabezpečenie pôžičiek a ich následné pridelenie za vhodných podmienok na financovanie verejnej infraštruktúry v kľúčových oblastiach, ako je energetika, zásobovanie vodou, zneškodňovanie odpadu a recyklácia;

41. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie na medzinárodných fórach vrátane WTO a presadzovali zvýšenie medzinárodného financovania opatrení v oblasti klímy;

42. konštatuje, že stav investícií členských štátov EÚ v štátoch SADC-DHP je naďalej podstatne vyšší ako stav investícií USA alebo Číny;

43. ďalej sa domnieva, že je naliehavo potrebné zvýšiť udržateľné investície do regiónu SADC a očakáva, že sa identifikujú oblasti investícií, ktoré sa javia ako mimoriadne vhodné pre investičné partnerstvá medzi EÚ a štátmi SADC-DHP; vyzýva na lepšie koordinovaný prístup Tím Európa pri určovaní a vykonávaní vhodných opatrení na zvýšenie investícií; zdôrazňuje, že dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja si vyžaduje rozsiahle investície do podpornej infraštruktúry a diverzifikáciu od závislosti od primárnych komodít smerom k priemyselným výrobkom s vysokou hodnotou; zdôrazňuje, že investičná politika EÚ by mala pomáhať rozvojovým krajinám, najmä africkým krajinám, prilákať PZI a znížiť nedostatok vo financovaní s cieľom dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja; zdôrazňuje, že vytváranie dôstojných pracovných miest musí zohrávať dôležitú úlohu pri podpore investícií v regióne SADC a umožniť vytvorenie pevných domácich rámcov v oblasti ľudských práv a náležitej starostlivosti v oblasti životného prostredia; považuje za naliehavo potrebné poveriť realizáciou v čo najväčšej miere miestne spoločnosti s cieľom udržať investované prostriedky v regióne, podporiť zamestnanosť a odovzdať know-how; je presvedčený, že je potrebné zvýšiť objem finančných prostriedkov určených na stratégiu Global Gateway a zvýšiť podiel grantov na rovnako potrebné verejné investície;

44. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, že pri výbere a podpore projektov Global Gateway bude sociálny dialóg neoddeliteľnou súčasťou inštitucionálneho rámca pre tvorbu a vykonávanie politík na všetkých úrovniach;

45. vyzýva Komisiu, aby lepšie koordinovala jednotlivé vnútroštátne agentúry členských štátov EÚ pre vývozné úvery v záujme súladu s prioritami Európskej zelenej dohody;

46. zdôrazňuje význam malých a stredných podnikov (MSP) v hospodárskom rozvoji štátov SADC a uznáva ich potenciál a úlohu; pripomína, že je potrebné zvýšiť informovanosť o výhodách a možnostiach dohody, najmä pre MSP;

47. zdôrazňuje význam aktívneho zapojenia podnikov súkromného sektora do vykonávania a monitorovania DHP SADC – EÚ;

48. vyzýva Komisiu, aby aktívne podporovala a podnecovala účasť na programoch budovania kapacít a regionálnych iniciatívach zameraných na posilnenie investičných a vývozných kapacít a zároveň na podporu trhového prostredia priaznivejšieho pre MSP;

49. víta zavedenie programov EÚ, ako je Program podpory v záujme zlepšenia investičného a podnikateľského prostredia, zameraných na zlepšenie podnikateľského a investičného prostredia v štátoch SADC; v tejto súvislosti žiada, aby sa v nasledujúcom rozpočtovom období počítalo s väčším objemom finančných prostriedkov, aby sa tak viac podporil rast a rozvoj súkromného sektora, ako aj vytváranie pracovných príležitostí pre miestne obyvateľstvo, čím by sa znížila chudoba;

50. zdôrazňuje, že transparentný a predvídateľný právny a fiškálny rámec pomôžu podporiť regionálnu integráciu a prilákať priame zahraničné investície;

Pristúpenie Angoly

51. uznáva význam Dohody medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií pre túto dohodu, keďže ide o nový prístup k budovaniu potrebného transparentného a predvídateľného právneho a fiškálneho rámca na podporu náležitej starostlivosti investorov s cieľom prilákať udržateľné a zodpovedné investície, a zdôrazňuje dohodnuté ustanovenia o záväzkoch v oblasti rodovej rovnosti, zmeny klímy a udržateľného rozvoja; nabáda ostatné krajiny v regióne, aby zvážili uzavretie podobných dohôd o uľahčení udržateľných investícií s EÚ, ktoré by štandardne obsahovali vnútroštátne stanovené príspevky; zdôrazňuje, že Dohoda medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií by mala prispieť k prilákaniu a rozšíreniu udržateľných investícií v Angole, ako aj k podpore hospodárskej diverzifikácie, a zároveň by mala integrovať záväzky v oblasti environmentálnych a pracovných práv a nemala by mať opačný účinok; vyzdvihuje udržateľné investičné príležitosti v poľnohospodárstve zohľadňujúcom klímu, investície do energie z obnoviteľných zdrojov a infraštruktúry odolnej proti zmene klímy, ako aj rozvoj zručností; vyzýva Komisiu, aby v rámci viacročného orientačného programu pre Angolu uprednostnila projekty spolupráce, ktoré podporujú záväzky v oblasti udržateľnosti stanovené v Dohode medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií; domnieva sa, že dohody, ako je Dohoda medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií, môžu poskytnúť právny a organizačný rámec pre udržateľné investície, ktorý zníži závislosť Angoly od ropy a plynu; víta skutočnosť, že Dohoda medzi EÚ a Angolou o uľahčení udržateľných investícií zahŕňa dôležité aspekty praktickej realizácie investícií, ako je transparentnosť a predvídateľnosť investícií, zefektívnenie schvaľovacích postupov, zriadenie kontaktných miest pre zainteresovaných investorov, postupy na predchádzanie a riešenie sporov a na náležitú starostlivosť investorov; vyzýva EÚ a štáty SADC-DHP, aby zvážili, či by dohoda o uľahčení udržateľných investícií mala dopĺňať DHP; vyzýva štáty SADC-DHP, aby v prípade potreby začali rokovania o tejto otázke;

52. víta žiadosť Angoly o pripojenie sa k DHP EÚ – SADC; v tejto súvislosti dúfa, že proces rokovaní sa začne bez ďalšieho odkladu; domnieva sa, že ak sa Angola pripojí k DHP EÚ – SADC alebo k niektorému ďalšiemu osobitnému záväznému a vykonateľnému medzinárodnému nástroju dohodnutému medzi EÚ a štátmi SADC, mala by sa zodpovedajúcim spôsobom upraviť Dohoda o uľahčení udržateľných investícií medzi EÚ a Angolou;

53. pripomína, že podľa posúdenia vplyvu, ktoré vykonala Komisia, má Angola problémy s kapacitami, aby mohla účinne vykonávať DHP; vyzýva Komisiu, aby pomohla Angole pri budovaní kapacít;

Suroviny

54. vyzýva Komisiu a štáty SADC-DHP, aby posilnili spoluprácu prostredníctvom formálnych fór aj strategických partnerstiev v oblasti kritických surovín a vykonávacích plánov s cieľom zabezpečiť diverzifikované a udržateľné dodávky kľúčových surovín pre zelenú, digitálnu a spravodlivú transformáciu, zlepšili recyklovanie surovín a odpadové hospodárstvo, umožnili domácim priemyselným odvetviam postupovať v hodnotovom reťazci od ťažby po spracovanie surovín a podporili zodpovedné ťažobné postupy, najmä uznaním a uplatňovaním slobodného predchádzajúceho a informovaného súhlasu miestneho obyvateľstva, ktorého sa ťažobné projekty týkajú, a poskytovaním výhod v rámci celého dodávateľského a výrobného reťazca; je presvedčený, že ťažba surovín musí prebiehať pri dodržiavaní environmentálnych noriem, pracovných a ľudských práv vrátane práv pôvodného obyvateľstva; vyzýva na nepretržitú a širokú účasť všetkých relevantných zainteresovaných strán vrátane miestnych a pôvodných komunít; obhajuje politické reformy týkajúce sa vlastníctva pôdy a baní, pracovných práv a sociálnej spravodlivosti s cieľom zmierniť konflikty a podporiť udržateľné investície; vyjadruje znepokojenie nad prípadmi porušovania ľudských práv a vysokou úrovňou environmentálnych škôd spôsobených niektorými ťažobnými spoločnosťami;

55. víta strategické partnerstvo s Namíbiou, ktorého cieľom je budovať rozvoj obnoviteľných vodíkových zdrojov a hodnotové reťazce kritických surovín; pripomína potrebu rozvoja potrebnej infraštruktúry, ako sú zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, dopravné siete a výskumné centrá, s cieľom uľahčiť výrobu a distribúciu vodíka z obnoviteľných zdrojov;

56. v tejto súvislosti vyzýva na vytvorenie platforiem na výmenu poznatkov a výskumných sietí, ktoré by uľahčili výmenu najlepších postupov, skúseností a inovatívnych riešení medzi členskými štátmi; považuje za užitočné rozšíriť technologickú spoluprácu aj na iné oblasti;

57. zdôrazňuje, že požiadavka EÚ na zákaz vývozných daní na suroviny je dlhodobou prekážkou v procese rokovaní o dohodách o hospodárskom partnerstve, keďže vývozné dane a clá nie sú v rámci režimu WTO zakázané; pripomína právo afrických krajín regulovať suroviny vo verejnom záujme; vyzýva preto EÚ, aby upustila od prijímania obchodnej politiky, ktorá vo všeobecnosti zakazuje rozvojovým krajinám vyberať vývozné dane z nerastných surovín, pokiaľ sú v súlade s pravidlami WTO;

Výnimka z Dohody TRIPS

58. konštatuje, že pôvodný návrh na udelenie výnimky z Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS) pre vakcíny proti ochoreniu COVID-19, ktorý podali okrem iného India a Južná Afrika, sa spočiatku stretol s rôznymi reakciami, pričom EÚ ho neskôr podporila; zdôrazňuje, že v budúcnosti by rovnocenné partnerstvo malo zahŕňať väčší dialóg; vyzýva EÚ a jej členské štáty a členov WTO, aby pokročili v značne oneskorených diskusiách v rámci WTO o rozšírení rozhodnutia o TRIPS prijatého na 12. ministerskej konferencii, ktoré sa týkalo rozšírenia dohodnutej flexibility na úrovni WTO na terapeutiká a diagnostiku; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zaviedla jasný politický rámec, ktorý zabezpečí, že budúci systém povinných licencií EÚ bude v súlade s dohodnutou flexibilitou TRIPS; v tejto súvislosti vyzýva na posilnenie rovnocennej spolupráce so štátmi SADC-DHP;

59. víta úsilie vynaložené v rámci strategického partnerstva medzi EÚ a Južnou Afrikou na vybudovanie infraštruktúry na výrobu vakcín; zdôrazňuje, že táto infraštruktúra musí zahŕňať výrobu vakcín proti ochoreniu COVID-19;

°
° °

60. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom štátov, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o hospodárskom partnerstve s Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom.